

Tilburg University

De discontoverlaging

Kaag, H.A.

Published in:
Maandschrift Economie

Publication date:
1958

Document Version
Publisher's PDF, also known as Version of record

[Link to publication in Tilburg University Research Portal](#)

Citation for published version (APA):
Kaag, H. A. (1958). De discontoverlaging. *Maandschrift Economie*, 22(4), 181-184.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

ECONOMIE

Tijdschrift voor Algemeen Economische
Bedrijfs-Economische en Sociale Vraagstukken

Twee en twintigste jaargang No. 4 Januari 1958

DE DISCONTOVERLAGING

door

Prof. H. A. KAAG

De Nederlandsche Bank heeft de discontoverhoging, welke op 16 augustus 1957 met $\frac{3}{4}\%$ tot het zeer hoge percentage van 5% werd verhoogd, ten dele wederom ongedaan gemaakt door een verlaging van het disconto met een $\frac{1}{2}\%$.

Deze verlaging past geheel in de lijn der ontwikkeling, gezien niet alleen de verbetering van de deviezenvoorraad en met name ook de terugkeer van de rust op de valutamarkt. Toch moet aan deze verlaging geen al te grote betekenis worden toegekend.

Zoals ik in een vorige beschouwing reeds stelde was niet zo ernstig de verhoging van het tarief, waarop het bedrijfsleven middelen kon verkrijgen als wel het feit dat voor op zich zelf zeer gezonde transacties überhaupt geen crediet-faciliteiten waren te verkrijgen, waardoor dreigde, een groot deel van de vooruitgang welke in de voorafgaande hausse-periode gezien de vergroting en verbetering van het productie-apparaat was verkregen, wederom gedeeltelijk ongedaan te worden gemaakt.

Reeds Schumpeter heeft er in zijn „Business Cycles” op gewezen hoe gevaarlijk het is het crediet en daarmee ook de functie van de banken als zuiver statisch te zien. Op blz. 122 van „Business Cycles” schrijft hij als volgt: „Nothing is so likely to give a more wrong impression of the operation of credit as taking a mechanistic and static view of it and neglecting that our process by the virtue of its own working widens the limits, which ex visa of a given point of time seem to be rigid fetters”. Terecht schetst in dit nummer opgenomen artikel van Dr. Blom de grote betekenis van de nauwe band tussen de banken en hun cliënten (het bedrijfsleven). „In de verhouding tussen cliënten en banken” — stelt hij — „speelt de prijsconcurrentie (rente en provisie) slechts een geringe rol, welke

veel minder betekent dan de „service” en wederzijdse „trouw” tussen bankbedrijf en cliënt”.

De bank moet echter ook in staat zijn die „service” naar behoren te verlenen en die service is vooral dan ook belangrijk wanneer in een moeilijke periode de cliënt zijn crediet-behoefte plotseling ziet stijgen en andere wijzen van financiering voor zich ziet afgesloten. Deze situatie doet zich thans in verschillende sectoren van het economisch leven voor, waar de kapitaalmarkt voor verschillende ondernemingen thans tijdelijk is gesloten; terwijl men op de toekomstige emissies had geanticipeerd is een voltooiing van het opgestelde plan in vele gevallen slechts mogelijk door een langere overbrugging door bankcrediet.

In de tweede plaats heeft de huidige conjunctuursituatie de tendens om de seizoens-schommelingen te verscherpen doordat de afnemers zo lang mogelijk wachten met het afgeven van definitieve orders. Een situatie welke zich thans typisch voordoet in de textiel-industrie.

Ten derde wordt thans in de internationale concurrentie de mogelijkheid tot het verstrekken van exportcredieten belangrijker dan ooit terwijl zeker de bereidheid om vóór aflevering vooruit betalingen te doen zeer sterk is verminderd. Het scherpst komt dit tot uitdrukking in de verschillende sectoren van de metaalindustrie. Ook hier heeft het bankwezen een bijzondere taak, welke in een periode van de overgang van depressie wordt bemoeilijkt door de tendens tot vermindering van creditgelden van ondernemingen enerzijds en de toenemende credietbehoefte in verband met het bovenstaande. Ten dele wordt zulks gecompenseerd door de geringere financieringsbehoefte voor voorraden.

Nu worden de banken in hun uitvoering van hun taak belemmerd door het door de Nederlandsche Bank gestelde credietplafond terwijl zich thans ook de nadelige gevolgen voordoen van de binding van de liquiditeit der banken op grond van de gentlemen-agreement van 1954. Vooral het credietplafond past naar mijn mening niet meer in de huidige situatie. Reeds in het november-nummer van „Economie” schreef Dr. A. Batenburg een bezwaar tegen iedere credietplafondregeling is, dat zij steeds het gevaar in zich draagt weinig elastisch te zijn, discriminerend te werken en alleen maar geschikt te zijn voor een betrekkelijk korte overgangperiode. Een en ander wordt nog verscherpt door het feit dat twee credietinstellingen, die in de wederopbouw en ontwikkeling van ons economisch leven na de tweede wereldoorlog een zeer grote rol hebben gespeeld hun werkzaamheden practisch hebben gestaakt. Ik doel

hier met name op de Herstelbank en de Maatschappij voor Exportfinanciering. Wat de eerste betreft is de ontwikkeling veel gunstiger geweest dan velen bij de oprichting hadden durven dromen. Met name geldt dit in betrekking tot de rentabiliteit. Niet alleen heeft de Herstelbank nooit een beroep behoeven te doen op de Staat in betrekking tot diens garantie op de 3½% pref. aandelen „B” maar zij heeft ook een zeer belangrijke reserve kunnen opbouwen en gedurende de laatste jaren ook niet onbeduidende bedragen aan de Staat, op grond van diens bezit aan aandelen „A”, kunnen uitkeren. Dat streven naar een behoorlijke rentabiliteit heeft ook zijn schaduwzijde gehad. Zij kwam ten delen in strijd met de liquiditeit en heeft er soms toe geleid dat bepaalde objecten, die gaarne door anderen zouden zijn overgenomen, toen niet werden afgesloten.

Hoewel de positie van de Herstelbank dan ook als volkomen gezond mag worden beschouwd heeft deze politiek gepaard gaande met haar zorgen voor de Export Financierings Maatschappij ertoe geleid dat zij thans tot een beduidende uitbreiding van de financiering niet in staat is. Daardoor wordt verhinderd dat zij de functie van de stagnerende kapitaalmarkt ten dele zou kunnen overnemen.

Ernstiger zorg baart de liquiditeitspositie van de N.V. Export Financierings Maatschappij, welke in 1951 haar werkzaamheden aanving. Blijkens het jaarverslag over 1956 was per 31 december 1956 toegezegd aan credieten een bedrag van 589 miljoen gulden in hoofdsom. Voor de financiering daarvan heeft men echter in grote mate geanticipeerd op de toekomst. „Wij stellen ons voor” — zo lees ik in genoemd verslag — „naar gelang van behoeften tot publieke of onderhandse uitgifte van leningen over te gaan zo lang bij ons meer gelden op gecontracteerde credieten worden opgenomen dan terugbetaald. Dit zal naar het zich laat aanzien in de jaren tot medio 1961 het geval zijn. Daarna overtreffen de terugbetalingen de opnamen in belangrijke mate”.

Het blijkt nu dat het bestuur, dat grotendeels bestaat uit de leidende bankiers in Nederland zich in het opname-vermogen van de markt voor obligaties Export Financierings Maatschappij heeft vergist. De laatste emissie van obligaties liep uit op een mislukking. Om uit deze impasse te geraken schijnt het gewenst dat de kapitaalmarkt ook in dit opzicht wederom gaat functioneren. In de overgangperiode ligt hier echter voor de banken en eventueel ook voor de overheid een taak, waaraan zij zich niet zullen kunnen onttrekken.

Enerzijds zal een en ander echter worden vergemakkelijkt indien

de door de Export Financierings Maatschappij verstrekte credieten via op haar cliënten getrokken wissels door de Nederlandsche Bank herdiscontabel zouden worden verklaard mits deze voldoen aan bepaalde eisen. Anderzijds is daartoe ook een opheffing van het credietplafond noodzakelijk.

Wat de herdisconterings-faciliteiten betreft deze bestaan reeds in de meeste Wes-Europese landen met name in Duitsland en België en er is geen enkel principieel bezwaar tegen in deze hun voorbeeld te volgen. Indien deze herdisconterings-faciliteiten er zouden zijn is het in het geheel niet noodzakelijk dat daarvan steeds gebruik zou behoeven te worden gemaakt. Integendeel men zou daardoor voor de banken een aantrekkelijk object creëren voor „tijdelijke” belegging. Het lijdt geen twijfel of ook algemeen economisch gezien is deze belegging, welke automatisch zichzelf liquideert, veel gezonder dan die in schatkistpapier.

Wanneer ergens dan geld hier het advies: de remmen los of althans laten vieren. Een gevaar voor overinvestering wordt daardoor niet geschapen. Noch is het bedrijfsleven in de huidige conjunctuursituatie geneigd haar engagementen uit te breiden, noch het bankwezen de credietaanvragen minder kritisch te beoordelen. Integendeel!

Men hoede zich voor een politiek als die welke in de bekende Engelsche bankstrijd van de vorige eeuw zowel door de aanhangers van het banking principle als die van de currency theorie aan de leiding van de Bank of England werd verweten, een politiek welke er toe leidde, dat zij in perioden van neergang de crediet-faciliteiten verminderde en daardoor de crises verscherpte.